Sborník Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Přírodní vědy 56 / 36–54 / 2016
© Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích / www.muzeumcb.cz

Záchranné výsadby ohrožených druhů vodních a mokřadních rostlin v CHKO Třeboňsko v letech 2005–2014

Rescue introductions of endangered aquatic and wetland plant species to the Třeboňsko Protected Landscape Area during 2005–2014

Andrea Kučerová[(1)] • Lubomír Adamec[(1)] • Štěpán Husák † • Eva Koutecká[(1, 2)] • Monika Sosnová[(1)]

Abstract: Rescue introductions of 13 endangered annual wetland plants (*Centunculus minimus*, *Cyperus flavescens*, *C. fuscus*, *C. michelianus*, *Illecebrum verticillatum*, *Isolepis setacea*, *Juncus capitatus*, *Juncus tenageia*, *Lindernia procumbens*, *Myosurus minimus*, *Pseudognaphalium luteoalbum*, *Radiola linoides*, *Tillaea aquatica*) and 5 endangered perennial aquatic and wetland species (*Littorella uniflora*, *Nuphar pumila*, *Pilularia globulifera*, *Ranunculus lingua* and *Sparganium natans*) to the Třeboňsko Protected Landscape Area during 2005–2014 are summarized in this paper. The plants were introduced to anthropogenic shallow oligo- or mesotrophic sand-pits with sandy or clayish-sandy bottoms. The introductions were usually repeated several times to the same site. The introduced populations were last monitored in 2013–2014. Ecological requirements of selected species are discussed.

Key words: annual wetland species, the Czech Republic, rescue cultivation, South Bohemia.

Abstrakt: Článek podává přehled o záchranných výsadbách 13 ohrožených druhů jednoletých mokřadních rostlin (*Centunculus minimus*, *Cyperus flavescens*, *C. fuscus*, *C. michelianus*, *Illecebrum verticillatum*, *Isolepis setacea*, *Juncus capitatus*, *Juncus tenageia*, *Lindernia procumbens*, *Myosurus minimus*, *Pseudognaphalium luteoalbum*, *Radiola linoides*, *Tillaea aquatica*) a 5 vytrvalých vodních a mokřadních druhů (*Littorella uniflora*, *Nuphar pumila*, *Pilularia globulifera*, *Ranunculus lingua* a *Sparganium natans*) provedených na území CHKO Třeboňsko v letech 2005–2014. Rostliny byly vysazovány vždy do břehových nebo mělkých částí antropogenně vzniklých pískoven, s oligotrofní až mezotrofní vodou a písčitým nebo jílovitým substrátem. Na většině lokalit byly výsadby prováděny opakovaně a v letech 2013–2014 bylo provedeno monitorování lokalit s cílem zjistit stav vysazovaných populací. Jsou diskutovány ekologické požadavky některých kriticky ohrožených druhů.

Klíčová slova: Česká republika, jednoleté mokřadní druhy, jižní Čechy, záchranné kultivace.

Úvod

Řada jednoletých mokřadních druhů typických pro vegetaci nízkých jednoletých rostlin na vlhkých písčích (svazu *Radiolion linoidis*, asociace *Junco tenageiae-Radioletum*) patří v současnosti mezi kriticky ohrožené druhy naší flóry (Grulich 2012). Tento typ vegetace byl u nás vázán hlavně na písčité okraje rybníků a rybí sádky (Šumberová 2011) a byl běžný ještě na začátku 20. století na rybnících Třeboňské pánve (Ambrož 1939). Všeobecná eutrofizace krajiny, intenzivní hnojení a vápnění rybníků v druhé polovině 20. století výrazně změnily kvalitu vody i sedimentů (Pechar 2000, 2001). Jednoleté druhy specializované na původní, živinami chudé písčité nebo písčitojílovité dno jsou citlivé na změny kvality substrátu (koncentrace vápníku), zřejmě netolerují rychlou sedimentaci organického bahna (Šumberová 2011) a jsou výrazně omezovány konkurencí druhů

[1)] Botanický ústav AV ČR, v.v.i., Dukelská 135, CZ – 379 82 Třeboň, e-mail: Andrea.Kucerova@ibot.cas.cz
[2)] Přírodovědecká fakulta, Jihočeská univerzita, katedra botaniky, Branišovská 1760, CZ – 370 05 České Budějovice